שאלה 2 – תקינות נתונים (2025, מועד ב׳)

שדה bank_to בטבלת order הוא מסוג bank_to. האם כדאי להחליפו בשדה המפוענח כ key foreign מטבלה חדשה של בנקים? שימו לב כי גם בטבלת transactions יש שדה bank. ציינו יתרונות וחסרונות ליצוג הנוכחי וליצוג בטבלת בנקים. אנא התייחסו ל:

1. חשיבות השדה

השדה מזהה בנק יעד להעברות/חיובים, מה שהופך אותו לבעל חשיבות גבוהה ביותר.

2. משמעות הטעות ואופן הטיפול בה

שם של בנק שאינו קיים ימנע את ביצוע הפעולה הבנקאית באופן תקין.

3. אפשרויות אחרות למנוע שגיאות

מכיוון שרשימת הערכים התקינים לא ידוע לנו ולא יכולה להיות ידועה לנו, עלינו להשתמש במנגנון חיצוני.

4. סט הערכים האפשרי

הערכים האפשריים התקינים הם בנקים בעולם. כאשר משתמשים בטקסט חופשי, כל ערך אפשרי, כמו שגיאות כתיב, שיובילו לערכים לא תקינים. בנוסף, הופעת השדה בשתי טבלאות מובילה לדרישת תאימות.

הבעיה היא שלנו לא ידועים השמות כל הבנקים בעולם (לדוגמה, בנקים במיקרונזיה, בנק חדש שיוקם עוד שנתיים).

הפתרון למצב נובע מכך שזו בעיה המשותפת לכלל הבנקים ועדיין המערכת הבנקאית מתפקדת וכסף לא עובר לבנקים לא קיימים.

לא ידוע לנו כיצד פתרון זה פועל. אם מסופק רק API מולו ניתן לבדוק שם בנק, אפשר להאיר יצוג במחרוזת ולבדוק תקינות. אם ניתן לקבל את רשימת הבנקים רצוי להשתמש בטבלת בנקים, מהשיקולים הרגילים. יש לשים לב שבנקים נפתחים ונסגרים כך שיש לדאוג למנגנון עידכון.

loan-סשר בין client קשר בין.b

i. סוג הקשר בין loan ל־client i

הקשר בין loan ל־client הוא דרך account ו־disp. ההלוואה משויכת לחשבון (loan.account_id), הקשר בין loan ל־disp הוא דרך disp (שם מוגדר סוג הקשר, למשל OWNER). מבחינת הסכמה, זהו קשר רבים־לרבים: ללקוח יכולים להיות כמה חשבונות, וכל חשבון יכול להיות שייך לכמה לקוחות. בפועל, במערכת בנקאית רוב החשבונות שייכים ללקוח יחיד, אבל הסכמה מאפשרת גם בעלות משותפת ולכן הקשר מתואר כ-N:N.

ii. שליפת סכום ההלוואות של כל לקוח

כדי לחשב את סכום ההלוואות של כל לקוח, יש לעבור מהלקוח אל החשבון דרך disp, ומשם אל ההלוואות. השאילתה:

```
SELECT c.client_id, SUM(1.amount) AS total_loans
FROM client c

JOIN disp d ON c.client_id = d.client_id

JOIN account a ON d.account_id = a.account_id

JOIN loan 1 ON a.account_id = 1.account_id

GROUP BY c.client_id;
```

שאילתה זו מקבצת לפי מזהה הלקוח ומחזירה לכל לקוח את סכום ההלוואות של כלל החשבונות שלו.

iii. ייצוג הלוואות ישירות של לקוח

אופציה אחרת היא להוסיף לטבלת loan עמודה client_id שמפנה ישירות לטבלת client. במבנה כזה כל הלוואה משויכת ללקוח בלי צורך לעבור דרך החשבון.

iv. יתרון של הייצוג הנוכחי

הייצוג הנוכחי מונע אי־תאימות בין נתונים. אם הלקוח היה נשמר גם בהלוואה עצמה וגם בחשבון לו היא מקושרת, היה יכול להיות שיוך ללקוח אחר בכל אחד מהם.

C.

VARCHAR הוא account.frequency

i. מה לדעתכם משמעות השדה? (כל תשובה קבילה עם נימוק)

בדוגמה זו נבחר את השדה לייצג את תדירות הפעילות של המשתמש.

בפועל, השדה מכיל את תדירות החיוב של הלקוח, כתוב בצ'כית. כמובן שהיה קשה לדעת זאת.

שימו לב - אם בחרתם שמשמעות הייצוג תהיה תדירות הפעילות עליכם לקחת בחשבון שהיא עשויה להשתנות ושהיא עלולה להוביל לכפילות נתונים ושזו הנחה שיוצרי הסכמה לקחו בחשבון.

ii. מה לדעתכם הערכים בשדה?

יצוג אפשרי במחרוזת הוא יחידת זמן בה פעולה מתבצעת, ההופכית לתדירות ומייצגת את המשמעות הסמנטית (לדוגמא: תדירות "יומית", "שבועית", "חודשית" - כלומר הלקוח נכנס לאתר באופן יומי, שבועי, או חודשי וכו')

iii. כיצד הייתם מייצגים כדי לחשב ממוצעי תדירויות?

מכיוון שלא ניתן לחשב ממוצעים על "שבועית" וכדומה, היה ניתן ליצג במספר את פרק הזמן העובר בין פעולות (7, 30 ימים/שבועות/חודשים וכו').

iv. כיצד הייתם מייצגים כדי לאפשר תדירות שעתית, יומית ושבועית

בסעיף זה נרצה גם להמנע מתדירות שאינן מספר שלם (כדי לחסוך באחסון), וגם ליחס משמעות סמנטית לערכים. ניתן לבצע זאת על ידי טבלת תדירויות ולפענח ממנה את המשמעות הסמנטית (תדירות גבוהה, בינונית או נמוכה וכו') . ניתן לייצג ע"י נרמול של התדירויות הקיימות (לקוח בעל תדירות הגבוהה/מינימלית ביותר יקבל תדירות מקסימלית/מינימלית וההשוואה תהיה רלטיבית) או על פי קביעת מדרגות סף (לדוגמא 5-10 כניסות בחודש = לקוח פעיל, 10 ומעלה - פעיל מאוד) . יש לקחת בחשבון את יחידות הזמן איתן אנו מודדים את התדירות וכי יש לעדכן את הערך באופן שוטף מכיוון שהוא עשוי להשתנות בחלוף הזמן.

ν. כיצד הייתם מייצגים כדי לאפשר את שני הסעיפים הקודמים יחד

נשמור טבלה של ערכי תדירות אפשריים (נחליט מראש אילו ערכים נאפשר) ומה המשמעות הסמנטית שנייחס להם (ראו דוגמא בסעיף הקודם) . בטבלה נשמור שם סמנטי (דוגמא: גבוהה-נמוכה) ואת פרק הזמן ליחידה, עליו נחשב ממוצעים.

תוספת (אין צורך להשתמש בחלק זה בתשובה במבחן):

בנוסף, ליישום אמיתי אפשר לשקול גם טבלת פעולות (log) עם חותמות זמן של כניסות. כך ניתן יהיה לחשב ישירות את תדירות ממוצעת (ניתן לגזור ממספר הפעילות ומשך הזמן בניהן, לדוגמא: בין ינואר לפברואר בחשבון מסויים התבצעה בממוצע פעולה כל 7 ימים, התדירות הממוצעת היא שבועית) או חישוב תדירות (לדוגמא - 30 כניסות בחודש האחרון יצביעו על תדירות גבוהה) .

d. בונוס – GS זוגות סרטים וציון

?BA וגם AB? i. האם צריך להזין גם

אם הקשר בין זוגות סימטרי תמיד,שמירה לא סימטרית תכיל את כל המידע. במקרה כזה מספיק לשמור כיוון אחד בלבד. יתכן ונרצה לשמור את שני הכיוונים כדי להקל על השימוש (לדוגמה, לבצע join בלי התאמה לשתי אפשרויות היצוג). אם לא כל האפשריות סימטריות, נוכל להניח את הסימטריה כברירת המחדל ולשמור רק חריגות.

?וו. בזוגות לא־סימטריים (כמו סדרת סרטי המשך) – האם צריך להזין את שני הכיוונים:

כן, נהיה חייבים להזין את שני הכיוונים. ללא הזנתם לא נדע באיזה כיוון ההמלצה הטובה ובאיזה כיוון ההמלצה הלא טובה.

iii. הצעה לאיתור זוגות "שוברי סימטריה" ומימוש

בהנתן ה gold standard ניתן לאחד את הכיוון הכיוון ההפוך לו ולמצוא המלצות סותרות.

אם נרצה למצוא זוגות כאלו שלא תויגו, נוכל לחפש צמדים קשורים (לדוגמה, סרטים עם אותו במאי ושחקנים) בהם יש סרט אחד אהוב וסרט לא אהוב. במקרה כזה סביר שהמלצה מהלא אהוב לאהוב תהיה טובה ובכיוון השני רעה

.collaborative filtering ובשיוך למדרג ב rank מידע על מידת אהבה לסרט מופיע כאגרגציה ב

כדי לזהות זוגות שבהם כיוון אחד חזק והשני חלש, אפשר לבדוק מקרים שבהם ציון ההמלצה בכיוון AB גבוה, אך בכיוון BA נמוך (או להפך).

לדוגמה:

SELECT m1.a_id, m1.b_id, m1.score AS high_score, m2.score AS low_score

FROM movies_recommendations_agg AS m1

JOIN movies_recommendations_agg AS m2

ON m2.a_id = m1.b_id

AND $m2.b_id = m1.a_id$

WHERE m1.score >= 8 -- ציון גבוה בכיוון אחד

AND m2.score <= 3; -- ציון נמוך בכיוון ההפוך

כך אנחנו מזהים זוגות שבהם אחד הכיוונים מקבל המלצה חיובית והשני שלילית, כלומר חוסר סימטריה אמיתי.

iv. מה החשיבות של זוגות אלו?

בהמלצות אישיות יש כמות גבוהה מאד של Null records, צמדים שאינם המלצות טובות ושלרוב לא ינתנו כהמלצות טובות.

זוגות בהן אין סימטריה הם כאלו בהם יש קשר חזק (מספיק לכיוון אחד) אך עדיין לא טובות בכיוון השני.

ככאלה, זוגות שוברי סימטריה הם מקרי בדיקה טובים ובנוסף כופים על המודל לייצג קשרים לא סימטרים.